

"Bymuren" omkring Jyllinge

Egnehistorisk Nyt nr. 6 - 1976 - Udgives af Egnehistorisk Forening i Gundsø

"BYMUREN" OMKRING JYLLINGE

Så langt tilbage i tiden som i yngre stenalder har man fundet spor af bopladser, der var indhegnede, således at kreaturer og folk kunne være i sikkerhed om natten.

Indhegningen gav vel også beboerne en form for sikkerhed over for ransmænd og eventuelle fjender. Med denne boform kunne man i større grad være fælles om opgaver, og der var fælles brønd eller brønde.

Fællesskabet omfattede også dyrkning af jordlodder spredt ud over byens omegn - jordlodder, der i mange tilfælde var fælles eje.

Men udviklingen indenfor landbrugsredskaberne gjorde det efterhånden muligt for en person at tage vare på mere jord, hvorved de mange små jordstykker gav u hensigtsmæssig dyrkning og kvægdrift.

Bydigets rolle som et værnende hegn mod alskens farer udefra var allerede udspillet da de sidste rovdyr såsom ulv og bjørn var udryddet og da skydevåben blev hverdagsting. Så det var næsten en lettelse for landsbyboerne, da der blev sat rigtigt skub i "udskiftningen" med forordningen af 23. april 1781, og dermed i udflytningen fra de små landsbysamfund.

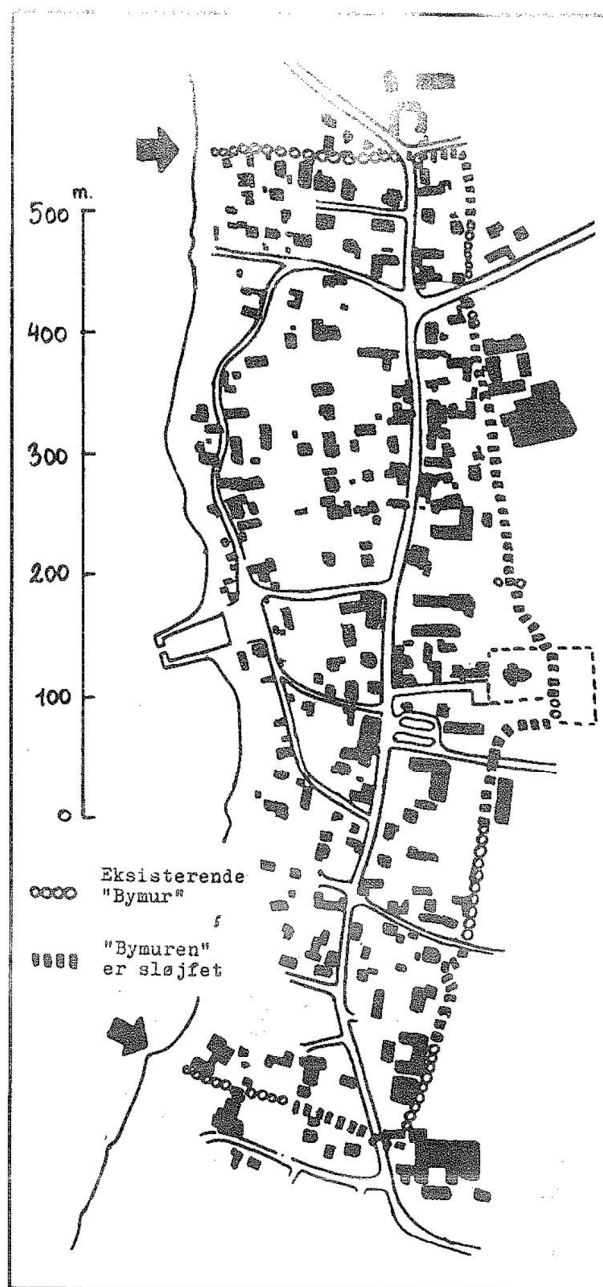
Et matrikelkort fra 1797 - kun 16 år efter forordningens ikrafttræden viser da også tydeligt, at mange gårde er flyttet ud fra Jyllinge.

"Bymuren" havde udspillet sin rolle, men det er alligevel rart at se, hvor meget der er tilbage i dag.

De største huller i "bymuren" findes på det lange vestvendte stykke. Måske er nogle af stenene - eller alle - brugt til gærdet Vest for præstegården og til den udvidelse af kirkegården, der har fundet sted efter 1797.

Og hvad er der så tilbage af den gamle "bymur" ?

Hvis vi begynder i Nord, helt nede ved Strandengen, så ses her tydeligt det gamle led, som kreaturerne kom gennem morgen og aften. Diget fortsætter op ad skråningen helt op til Nordmarksvej. På den anden side af Nordmarksvej er diget væk på et stykke i østlig retning og mod Syd til et sted knap 100 m Nord for Møllevej.

Jyllinge gamle skole ligger lige udenfor det gamle dige. Ved indkørslen til skolen er der kun et meget lille stykke af diget tilbage.

Herfra skal man et godt stykke mod Syd, helt hen til præstegården, før diget igen dukker frem - og så er det måske kun et meget lille stykke der her følger det oprindelige forløb.

Kun et lille stykke af den nuværende kirkemur indgik i "bymuren", alt andet er sløjfet i forbindelse med kirkegårdens udvidelse. Spor af diget fra kirkegården til skellet mel-

"Bymuren" omkring Jyllinge

Egnshistorisk Nyt nr. 6 - 1976 - Udgives af Egnshistorisk Forening i Gundsø

Tem Flejebjernet og Teknisk Forvaltning er også væk. Først ved syden- den af Teknisk Forvaltnings bygning dukker diget igen frem i skellet, og er derfra nogenlunde intakt helt hen til Runddelen.

Herfra mangler spor af diget på strækningen hen til Danfysik, hvor- fra det kan følges til parkerings- pladsen ved Posthuset.

Diget skulle herfra gå lidt længe- re mod Syd, for derefter at svinge mod Vest ned mod fjorden. Men diget kommer først til syne igen ved den nordlige nedkørsel til Hotel Søfryds bygninger. Hotellets køkkenfløj og terrasse skjuler diget, hvis det er der, men fra terrassen kan man igen se diget og følge det ned til Jyl- linge Bådebyggeri, hvor det stopper 15 - 20 m fra stranden.

Det tog et par dage at gå turen langs den gamle "bymur" - nogle steder gennem vildnis, grenbunker og gamle cykeldele for at lokali- sere denne seværdighed.

Kun et sted kan der foretages en nærmere undersøgelse af diget, uden at genere ejeren for meget. Det kun- ne være interessant at få konstate- ret digets oprindelige højde og bredde.

Ude ved fjorden, i den nordlige en- de af diget, står der et par gamle popler. Det må formodes, at der har stået popler eller pil hele vejen langs diget - både for at give læ og for at blive berøvet blade og kviste til foder for dyrene.

De store piletræer ved Jyllinge Bå- debyggeri kan også være en hilsen fra den gamle beplantning af lands- bygrænsen.

Det vil koste en formue at blotlæg- ge det, der endnu er tilbage af by- diget omkring Jyllinge, men fra Egnshistorisk Forening kan vi an- mode de pågældende ejere af jord op mod diget om at tage godt vare på denne kulturelle skat.

Jørgen Busch